

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

Izhaja vsakega 10. in 25. dne meseca, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krona.

Dopise je pošiljati uredništvu »Občinska Uprava« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani

Cena oglasom je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Sistematičen pregled najvažnejših določeb na polju ljudskega šolstva.

(Dalje.)

S tem smo torej pojasnili, katere otroke moramo vpoštevati v slučaju vstanovitve javne ljudske šole. Razložiti pa moramo sedaj še, kako se izračuna ono število, ki odločuje ali se mora vstanoviti javna ljudska šola ali ne.

Kakor smo že slišali, določa zakon, da se mora vstanoviti javna ljudska šola, če prebiva v kakem kraju po petletnem povprečnem računu vsaj 40 otrok, ki morajo čez 4 km. daleč v šolo hoditi. Po tej določbi je torej odločilno povprečno število učencev zadnjih pet let.

Da dobimo to število, moramo sešteti število učencev zadnjih pet let, svoto pa deliti s petimi. Kvocijent, ki ga dobimo vsled te delitve — je povprečno število učencev zadnjih pet let. — Vzemimo sledeči primer:

V Borovnici je prebivalo leta 1900/1 :	39 učencev
„ 1901/2 :	42 „
„ 1902/3 :	45 „
„ 1903/4 :	37 „
„ 1904/5 :	43 „

Skupno število učencev v navedenih letih znaša 206 učencev. — Če delimo to število s 5, dobimo $206 : 5 = 41\frac{1}{5}$ in ta kvocijent nam predstavlja povprečno število učencev zadnjih 5 let.

Na ta način se torej določi povprečno število učencev, ki ga zahteva šolski zakon za vstanovitev javne ljudske šole. — Za vstanovitev javne ljudske šole se zahteva, kakor smo že opetovano povdarjali, vsaj 40 otrok. Povprečno število otrok v zadnjih petih letih mora znašati vsaj 40.

Nadaljni pogoj, ki ga zahteva zakon za vstanovitev javne ljudske šole je, da morajo biti otroci, za katere naj se vstanovi posebna šola, čez 4 km.

oddaljeni od že obstoječih ljudskih šol. Tretji pogoj je torej, da morajo otroci nad 4 km. daleč v šolo hoditi. — In sicer zahteva zakon izrečno, da mora vseh 40 otrok nad 4 km. daleč v šolo hoditi.

Pri rešitvi tega vprašanja, je treba torej natančno ugotoviti, če mora v resnici vseh 40 otrok čez 4 km. daleč v šolo hoditi.

V to svrhu se bodo morale premeriti daljave od šole do stanovališča vsacega posameznega otroka. To daljavo se mora določiti po dolžini najkrajših javnih potov, ne oziraje se na to, ali so ta pota v dobrem ali pa zelo slabem stanju.

Po zakonu torej nikakor ne zadostuje, da je kak posamezen del občine nad 4 km. oddaljen od šole temveč zahteva se izrečno, da morajo biti stanovanja (bivališča) vseh 40 otrok nad 4 km. od šole oddaljena. — Izraz šola pomeni „šolsko poslopje“, to je ono poslopje, ki je trajno določeno za šolske namene.

Zadnji pogoj za vstanovitev javne ljudske šole, ki se zahteva za slučaj, da naj se vstanovi šola za več vasi, oz. sel skupaj, je: da leže te vasi, sela, oz. posamezne hiše eno uro na okoli. — Če n. pr. v eni vasi ne bi bilo zadosti učencev, da bi se moglo vstanoviti šolo, sme se po zakonu prišteti tudi še otroke drugih vasij, vendar se zahteva, da leže vse te vasi, oz. hiše eno uro na okoli, to se pravi: te vasi ozir. hiše morajo tako ležati, — da se jih lahko v eni uri obhodi.

Otrok iz vasij, sel, ozir. posameznih hiš, ki leže izven tega obsega se torej spričo navedenega ne sme vpoštevati pri določitvi števila otrok, ki odločuje, če se naj vstanovi javna ljudska šola ali ne.

To so torej pogoji, ki se zahtevajo za vstanovitev javne ljudske šole.

Javne ljudske šole, ki se po zakonu morajo vstanoviti nazivljemo „p o t r e b n e“ ljudske šole.

Če so izpolnjeni vsi zakoniti pogoji, ki smo jih popreje pojasnili, potem se m o r a vstanoviti javna ljudska šola, ne da bi bilo morebiti še treba popreje izrecnega privoljenja onih činiteljev, ki morajo prispevati k stroškom vstanovitve in vzdrževanja šole. Vstanovitev potrebne ljudske šole torej nikakor ni odvisna od privoljenja dežele oz. občine.

Če so izpolnjeni zakoniti pogoji, se m o r a vstanoviti javna ljudska šola, četudi se konkurenčni faktorji morebiti iz finančnih razlogov upirajo.

Nasprotno pa se konkurenčnih faktorjev, to je: dežele in občine postavno ne more prisiliti, da prispevajo k stroškom vstanovitve in vzdrževanja ljudske šole, ki je po zakonu ni smatrati za potrebno.

* * *

Hkrati z ustanovitvijo ljudske šole, se mora tudi določiti število učnih razredov. — To število je seve odvisno od števila šoloobveznih otrok. Za določitev števila razredov je merodajno ono število učencev, ki se je vzelo za podlago pri vstanovitvi — ljudske šole. —

Vprašanja in odgovori.

246. G o s p o d A. K. v R.

V p r a š a n j e: Pri nas sta dva volilca za občinski zastop v kazenski preiskavi zaradi hudodelstva javne sile. Kam naj se obrnemo za potrdilo, da je proti njima v resnici uvedena preiskava, da nam bo mogoče preprečiti njih udeležbo pri volitvi.

O d g o v o r:

Najbolje je, če gre kdo izmed Vaših občinskih odbornikov ali pa če greste Vi k dotičnemu sodišču, kjer se vrši preiskava in tamkaj izprosite od preiskovalnega sodnika, naj Vam da tozadevno potrdilo.

Mogoče je tudi izprostiti si tako potrdilo pismenim potom. V to svrhu napravite pismeno vlogo približno sledeče vsebine:

»Ker se pri nas vrše ta mesec volitve v občinski zastop, prosimo, da se nam sporoči če sta I. I. in N. N. v resnici v kazenski preiskavi zaradi kakega hudodelstva, da nam bo mogoče v smislu občinskega volilnega reda preprečiti, da bi se ta dva udeležila volitve.«

Če je pa že kdo vabljen kot priča k preiskovalnemu sodniku, tedaj Vam zadostuje že dotično vabilo, da preprečite udeležbo pri volitvi, seveda ako je dotično vabilo pravilno izpolnjeno. Da ne bosta mogla dotična dva voliti, boste morali predložiti vabilo volilni komisiji in ji podati protest zoper udeležbo teh dveh pri občinski volitvi.

Če imate kako tako vabilo v rokah, prosimo, da nam je določite v pregled ali je zadostno izpolnjeno ali ne.

247. G o s p o d A. K. v R.

V p r a š a n j e: Ali se more po novem volilnem redu prisiliti volilno komisijo, da pripusti enega ali dva zaupnika stranke k volilnemu dejanju?

O d g o v o r:

Občinske volitve so javne ne samo pri glasovanju ampak tudi pri skrutiniji. Če bi hotela komisija odstraniti ob času skrutiniranja Vaše ljudi iz volilne sobe, postane volilno dejanje zaradi tega neveljavno in nično in

bi se morale vršiti nove volitve. Ker je tedaj vsakdo pri celi volitvi lahko navzoč, ne rabite pri njih nikakih zaupnikov.

248. G o s p o d I. O. v C.

V p r a š a n j e: Ali se po postavi strogo zahteva, da mora biti župan star 30 let in na podlagi katere zakonite določbe?

O d g o v o r:

§ 9. občinskega volilnega reda določa, da se smejo voliti v občinski odbor samo tisti moški, ki so izpolnili 24. leto. Izmed števila odbornikov se pa sme župan prosto voliti ne glede na to, koliko je star. Izmed odbornikov so od starešinstva oziroma od županstva izključene samo osebe, ki so navedene v § 37. obč. volilnega reda (duhovniki, uradniki itd.)

249. G o s p o d I. O. v C.

V p r a š a n j e: Vložil sem zoper volilni imenik v naši občini pritožbo na okr. glavarstvo, ker se je sprejel v prvi razred kot volilec nekdo, ki mu manjka volilna pravica, tako da se bo moji pritožbi skoro gotovo ustreglo. Dotična, neopravičeno v imenik sprejeta oseba plačuje davka čez 1000 K. Ali se bode potem, če se dotično osebo iz imenika črta, črtal tudi predpisani davek in se vsled tega posamezni razredi spremenili?

O d g o v o r:

Na vsak način se bodo morali razredi spremeniti, ker se ima prvotni imenik sestaviti samo iz volilcev in ker se na davek nevolilcev ne sme ozirati niti pri sestavi prvotnega imenika, pa tudi ne pri izračunanju volečih razdelkov.

Po rešitvi Vaše pritožbe se bo moral znesek davkov, ki pride na osebo, ki ste izreklamirali, od prvotno proračunanega davka vseh volilcev odšteti, potem razdeliti ostanek na tri enake dele in preračunati koliko in kateri volilci gredo iz drugega razreda v prvi in iz tretjega v drugi razred.

250. G o s p o d I. O. v C.

V p r a š a n j e: Z ozirom na prejšnje vprašanje prosim pojasniti ali se mora, če okr. glavarstvo voleče razdelke prenaredi, zopet razpoložiti izpremenjeni volilni imenik na ogled?

O d g o v o r:

Okrajno glavarstvo pritožbo končno reši. Kar ono sklene to velja za dotično volitev in so vse izpremembe nedopustne (§17. občinskega volilnega reda.) Zato je tudi nedopustna nova razpoložitev imenika.

251. R a z n i v p r a š e v a l c i.

V p r a š a n j e: Za godbe in ples se pobirajo posebne občinske pristojbine, ki so pa tako malenkostne, da se jih skoraj ne izplača pobirati in vpisovati v blagajniški dnevnik. Za vsakega godca se sme pobirati k večjem po 20 vin. kakor to določa za Kranjsko zakon o občinskih pristojbinah iz l. 1868. Te male pristojbine se stekajo v občinsko blagajno. Prosimo navodila, kako bi se dale za ples in godbo doseči večje pristojbine v prid ubožni blagajni?

O d g o v o r:

Zakon od 3. decembra 1868 št. 17. dež. zak. za Kranjsko, ki vrejuje občinske pristojbine, pravi, da se razven taks ne sme nič drugega od strank pobirati in da se ne sme več zahtevati, kakor to določa zakonu pridejani tarif. Iz tega sledi, da ne morete za ubožno blagajno nikakih pristojbin v zmislu zakona terjati.

Mogoče boste pa mogli z lepa doseči koj od onih, ki prosijo za godbo ali ples. Poizkušajte brez zahteve kaj dobiti pri plesih za občinske reveže.

Po našem mnenju bi bilo zakonito tudi naslednje postopanje:

Dovolitev godbe ali plesa je v prosti volji in prosti presoji župana. Župan tedaj sme godbo ali ples dovoliti, ali pa prepovedati, ne da bi bil vezan na kake tozadevne zakonite predpise.

Župan potemtakem lahko prosilcem tudi v naprej pove, da je dovolitev plesa odvisna od kakega prispevka prosilca za občinsko ubožno blagajno. Prepričani smo, da bo vsak prosilec raje nekoliko plačal, kakor da bi se mu ne dovolil ples.

Na ta način boste lahko dobili nekaj pristojbin. Danes je itak pri naših občinah v navadi pobiranje neke take pristojbine, ki je v zmislu zakona tako malo vrejena kakor od nas nasvetovana za ples. Po domovinskih zakonih, ki so danes v veljavi, se brez posebnega deželnega zakona ne sme pobirati nikaka pristojbina za sprejem v občinsko zavezo, a vendar se take pristojbine povsod pobirajo, kjer se gre za prostovoljni sprejem.

Opozorjamo Vas pa, da bi utegnili okrajno glavarstvo kot nadzorna oblast grajati pobiranje takih plesnih pristojbin, a svetujemo Vam kljub temu, da se poizkusite.

252. Gospod I. O. v R.

Vprašanje: Soproga orožniškega postajevođaja je v naši občini volilka. Ali sme zanjo voliti njen mož kot aktiven orožnik? Kdo da za volitev pooblastilo, postajevođaja ali njegova žena?

Odgovor:

Po volilnem redu se ne sme osebno vdeležiti občinske volitve nobena ženska. Ženske so tedaj volilke, a svoje volilne pravice ne smejo osebno, ampak le po pooblaščenih izvrševati.

Drugače je pri vojaških osebah, kamor spadajo tudi orožniki. Vojaške osebe pa niti volilne pravice nimajo, kakor to določa § 2. kranjskega volilnega reda. Vendar pa govori § 4. št. 2. istega zakona, da smejo voliti služeci oficirji po pooblaščenih, če se štejejo med občince navedene v § 17. občinskega reda. Oficirji tedaj, ki so v zmislu § 17. občinskega reda virilisti imajo izjemoma volilno pravico, ki jo smejo izvrševati le po pooblaščenih.

Orožnik potemtakem ne samo, da ne more biti volilec, se tudi v zmislu zakona ne sme osebno vdeležiti volitve. Zato orožniški postajevođaja ne sme osebno voliti za svojo ženo, ampak naj on z ženo vred pooblasti za volitev kako tretjo osebo, ki ima lastnosti pooblaščenca v zmislu § 8. obč. vol. reda.

253. Županstvo A.

Vprašanje: Prosim navodila, kako nam je postopati, če hočemo pobirati občinsko naklado na — žganje?

Odgovor:

Naklade na žgane opojne pijače sme skleniti le občinski odbor. Zato skličite sejo, kjer predlagajte pobiranje užitnine na žgane opojne pijače. Dotični občinsko-odborniški sklep naj se glasi takole:

»Sklene se uvesti občinsko naklado na žgane opojne pijače in sicer:

a) od porabe vseh žganih opojnih pijač po 22 vin. za vsako hektolitersko stopinjo alkohola, kjer se stopinje računajo po stodelnem alkoholometru;

b) od porabe likerjev in vseh poslajenih opojnih tekočin po 10 vinarjev od litra ne glede na množino alkohola.

Ta občinska nakada se sklence pobirati za dobó 10 let t. j. do konca leta 1918.

Ta sklep se zapiše v sejni zapisnik, a je treba pripomniti tudi, kako se je glasovalo oz. koliko odbornikov je glasovalo za in koliko proti.

Ker se gre tukaj za nov občinski davek, se mora povrh tega še sklep občinskega odbora javno razglasiti in sicer pisмено na občinski deski, — ustmeno pa pred cerkvijo. Na razglasu naj bo ob koncu zapisan sledeči odstavek:

»Zoper ta sklep je dopuščeno, vlagati v 14 dneh po razglasitvi pritožbo pri občinskem uradu.«

Po preteku pritožne dobe predložite sejni sklep z morebitnimi pritožbami vred deželnemu odboru v potrjenje. Če bo deželni odbor Vaš sklep potrdil, bo oskrbel tudi pri finančni oblasti vse potrebno, da se Vam omogoči pobiranje.

Opozorimo Vas pa, da boste morali sami po svojih uslužbencih pobirati to naklado. Le tam, kjer ima dežela sama v zakupu užitnino, Vam na Vašo posebno prošnjo dovoli deželni odbor, da pobira deželni dacar tudi Vaše neklade na žganje. Za to pobiranje boste morali prepustiti deželi za pokritje njenih stroškov 10 odst. vseh nabranih naklad.

Glejte, da ne boste sklenili pobirati več kot 22 v. od alkoholske stopinje pri žganju in več kot po 10 vin. od litra pri likerjih, — ker Vam deželni odbor gotovo višje mere ne bo dopustil. Pač pa lahko sklenete manjše naklade.

254. Županstvo A.

Vprašanje: Pri nas je vse polno še nepravdarskih otrok, ki so pa vendar toliko krepki, da bi lahko delali, a se potepljejo ljudem v nadlego po občini. Kako bi se dalo temu odpomoči?

Odgovor:

Kakega zakonitega sredstva, take 14 do 18 let stare fante in dekleta prisiliti k delu, dokler so doma pri stariših, nimamo. Vse, kar morete pod sedanjimi razmerami doseči, je, da pokličete stariše k sebi in jih opozorite, da se otroci na ta način privadijo lenobi in pohajkovanju, ter jih naprosite, naj oskrbe otrokom primerne delo in opravila, ki ga zlasti na kmetih ni težko najti.

255. Županstvo A.

Vprašanje: Ali more pa župan od občinskega odbora zahtevati, da mu nastavijo v pomoč tajnika? Kdo ga v tem slučaju plačuje, ali župan iz svojega ali iz občinske blagajne? Naš odbor se namreč upira plačevanju tajnika, češ če ga hoče župan imeti, naj si ga sam plača?

Odgovor:

Če je občinsko-uradnih poslov toliko, da jih župan sam ne zmore, ne da bi pri tem zanemarjal svoja lastna domača opravila, ima pravico zahtevati, da se nastavi poseben tajnik, ki ga je plačevati iz občinske blagajne.

Nihče Vas ne more siliti, da bi županovali v škodo svojega domačega gospodarstva, zato se obrnite na deželni odbor za pomoč, če bi se občinski odbor še branil, Vam dati tajnika v podporo.

256. Gospod J. P. v P.

Vprašanje: Kot načelnik krajnega šolskega sveta v P. prosim pojasnila, če smo dolžni plačati šolskemu vodju kaj za popisovanje na novo šolodnih otrok od hiše do hiše. Ali ne zadostuje, da stariši sami pripeljejo svoje otroke v šolo, potem ko se s prižnice začetek šol. leta in vpisovanje otrok naznani?

Odgovor:

Ob začetku vsakega šolskega leta mora dobiti šolski voditelj od krajnega šolskega sveta izpopolnjeno šolsko matriko t. j. popolni seznamek v tistem letu šolodnih otrok iz dotične šolske občine. To šolsko matriko mora dobiti šolski voditelj v roke, ker pravzaprav ne sme v šolo sprejeti družih otrok, kakor one, ki so v matriko vpisani.

Matriko da napraviti krajni šolski svet komur hoče in ni vezan ravno na osebo nadučitelja. Za napravo pravilne in popolne matrike je seveda najbolje sredstvo popisovanje od hiše do hiše.

Če je šolski voditelj napravil sam brez naročila krajnega šolskega sveta šolsko matriko, mu boste morali seveda to delo plačati, ker se od nikogar ne more zahtevati, da bi zastonj delal. Plačajte mu toliko, kolikor bi Vas to delo stalo, če bi je opravili po kaki drugi osebi znabiti po občinskem tajniku ali občinskem redarju. Če šolski voditelj z Vašim plačilom ne bi bil zadovoljen, nakažite ga na sodno pot.

257. G o s p o d J. P. v P.

V p r a š a n j e: Kdo ima odločevati, ali je otrok sposoben za obisk šole ali ne? Pristoji ta pravica načelniku krajnega šolskega sveta ali šolskemu voditelju?

O d g o v o r:

V zakonu je jasno izrečeno, kateri otroci so za šolo nesposobni in vsled tega nima niti načelnik krajnega šolskega sveta niti nadučitelj določevati o sposobnosti otrok. Če pa nastane dvom o tem, ali je otrok za šolo sposoben ali ne, tedaj ima zadevo rešiti okrajni šolski svet sam.

258. G o s p o d F. Š. v Č.

V p r a š a n j e: V občini C. plačujem zemljiškega in hišnonajemninskega davka 266 K. Ali smem vstopiti v občinski odbor kot virilist?

O d g o v o r:

Obe vrsti davka se smeta sešteti, ker je obojni davek realni davek v zmislu § 17. kranjskega obč. zeda. V kolikor Vaš davek presega svoto 200 K na direktnem davku od zemljišča in hiš brez doklad, ste upravičeni se prijaviti županstvu kot virilist.

159. Ž u p a n s t v o n a D. p r i L.

V p r a š a n j e: V naši občini imamo kakih 12 let staro hčer posestnika A, ki je bil več let v Ameriki, a je svojo ženo s hčerko pustil tukaj.

Dekle je skrajno zlobno oz. ima neko neozdravljivo manijo, da krade in škodo dela, kjer le more. Tudi je že parkrat zanetila ogenj, ki je veliko škodo napravil. Za en požig je dekle priznalo svoje dejanje, za drugi pa ne. Bila je že v opazovanju na Studencu, če ni umobolna, a so zdravniki rekli, da je uma zdravega.

Oče, ki se je vrnil iz Amerike, noče dati dekleta v kako poboljševalnico, sodišče in okrajno glavarstvo pa tudi noče ničesar ukreniti v varnost naših občanov, ki so v vednem strahu pred zlobnostjo tega dekleta. Kaj nam je storiti?

O d g o v o r:

Tu imate neko velikansko pomanjkljivost naših zakonov, ki nam ne dajo nikakih sredstev na roke, da se takemu zlu odpomore. Prav nobenega drugega sredstva Vam ne vemo povedati, kakor da pazite na dekleta in se ga varujete.

Ko bo dekle doseglo 14 let in ga boste zaradi kaznjivega dejanja spravili pred sodišče, se ga boste ubranili vsaj za čas kazni. Ako pa dekle po svojih stariših ni k Vam pristojno, ga boste pozneje lahko izgnali iz občine po § 10. obč. reda.

260. G o s p o d J. M. v L.

V p r a š a n j e: Več vasi dobi novo šolo. Dve vasi se prepirata, kje naj bo šolsko poslopje. Kdo ima kraj šole določiti?

O d g o v o r:

Kraj, kjer naj se zezida šolsko poslopje, določi šolska oblast, ki ima šolo zidati in oskrbovati ter vzdrževati. V prvi vrsti pride torej v poštev krajni šolski svet, ki ima itak predložiti svoje načrte okrajnemu šolskemu svetu v odobrenje.

Kot pravilo velja, da se izbere tak kraj, ki leži kolikor mogoče v sredini šolske občine, vendar so izjeme od tega pravila dopustne, če govore tehtni zdravstveni, stavbinski, stroškovni ali drugi razlogi za to, da se šole ne sezida v središču šolskega okoliša.

Če katera izmed prepirajočih se vasi ne bo zadovoljna s prostorom, ki ga bodo šolske oblasti za to izbrale, se lahko zoper to pritoži. Opozoriti Vas pa moramo, da spada izbira prostora za šolsko poslopje v prosto presojo šolskih oblasti.

261. G o s p o d J. M. v L.

V p r a š a n j e: Kdo je dolžan plačevati osebno-dohodninski davek? Ali tudi kmetovalec, ki ima samo malo posestvo in pa nekaj denarja v hranilnici prihranjenega?

O d g o v o r:

Vsakdo, ki ima na leto nad 1200 K dohodkov mora plačevati osebno-dohodninski davek. Pri posestniku se dohodki tako izračunijo, da se od tega kar pridela, odštejejo stroški obdelovanja. Če ostane torej v Vašem slučaju posestniku preko stroškov obdelovanja iz posestva in iz obresti prihranjenega denarja — več kot 1200 K na leto, mora plačevati osebno-dohodninski davek.

Seveda je to krivično, ker plačuje kmetovalec od svojega zemljišča itak tudi zemljiški davek. — Vendar je takih dvojnih obdačenj v našem davčnem sistemu več. Trajalo bo dolgo — predno se ti nedostatki odpravijo.

262. Ž u p a n s t v o M.

V p r a š a n j e: Posestnik A. namerava staviti novo poslopje sredi polja, kjer se vsi posestniki in sosedje tej stavbi upirajo. Ali se sme na takem prostoru stavba dovoliti ali ne? Ali bo dobil posestnik A. za stavbo dovoljenje znabiti pri deželni vladi, če se pritoži zoper odločbo župana?

O d g o v o r:

V zakonu ni nikjer povedano, da ne bi smele stati hiše na samem sredi polja. Če se sosedje in mejaši temu upirajo, morajo povedati svoje vzroke za to. Vendar Vas opozarjamo, da pravi § 66. kranjskega stavb. reda, da se sme odreči stavbno dovoljenje na osamoteni legi, če so zato podani utemeljeni pomisleki.

Na podlagi pomislekov, ki Vam jih bodo pri komisiji podali sosedje na zapisnik, boste lahko presodili, če so dotični pomisleki utemeljeni ali ne. Če so, tedaj boste morali stavbeno dovoljenje odreči, sicer pa boste morali stavbo dovoliti.

Pritožba zoper odločbo županovo ne gre na deželno vlado, ampak na avtonomne oblasti. Inštanca v stavbnih stvareh so sledeče:

1. županstvo;
2. pritožbe zoper odločbe županstva gredo na občinski odbor, ki je druga inštanca;
3. pritožbe zoper sklepe občinskega odbora gredo na deželni odbor, ki je tretja in zadnja inštanca.

Ako se bo torej posestnik A. pritožil, boste morali njegovo pritožbo spraviti pred občinski odbor, ki bo moral sklepati o tem, ali se stavba dovoli ali ne. Sklep občinskega odbora boste potem s posebnim uradnim dopisom naznanili posestniku A. Če bo hotel, da gre cela stvar še pred deželni odbor, bo treba, da napravi novo pritožbo zoper sklep občinskega odbora.

Pazite, da bo vsaka pritožba — tako ona zoper Vašo odločbo kakor tudi ona zoper občinsko-odborniški sklep — kolekovana z 2 K.

263. Ž u p a n s t v o M.

V p r a š a n j e: Ali se more zabraniti lesene stavbe postavljati, kjer so nevarne zaradi ognja?

O d g o v o r :

Županstvo je dolžno zabraniti vsako stavbo, ki bi bila iz požarnih ozirov nevarna. Pri zabranitvi takih stavb se sklicujte na § 66. stavbinskega reda za Kranjsko, ki se glasi :

»Sploh se ima odreči privolitev v zidanje novih stanovanjskih poslopij, kjer nastanejo utemeljeni pomisleki zaradi samotne lege, zaradi požarno-policijskih, zdravstveno-policijskih ali drugih javnih ozirov.«

Po § 42. stavb. reda so lesene stavbe v mestih sploh prepovedane. V trgih in vaseh so sicer lesena stanovanja dopustna toda le tam, kjer so taka tla, da je na njih zidati nemogoče ali kjer je predrag pravi zidni material. Danes pa na Kranjskem skoraj nikjer niso dani pogoji za lesena stanovanja, — ker imaj povsod dovolj trdna tla in tudi opeka ni nikjer tako neprimerno draga.

Če pa hoče kdo staviti novo leseno poslopje popolnoma izven trga ali vasi, mu je tako stavbo dopustiti po § 73. stavb. reda.

Prosimo Vas, da nam drugič stavite svoje vprašanje bolj natančno, da Vam moremo dati pojasnilo samo za Vaš slučaj!

264. Ž u p a n s t v o C.

V p r a š a n j e : Iz naše občine smo izgnali postopača A. Dotični sklep občinskega odbora je že pravomočen in je tudi A. našo občino zapustil. Nastanil se je v sosednji občini, od koder hodi skoraj vsaki dan v našo občino po raznih opravkih. Ali je to kaznjivo? Ali ga lahko naznanimo sodišču?

O d g o v o r :

Iztiranje iz občine ima samo to posledico, da ne sme iztirani imeti v okolišju Vaše občine svojega stalnega bivališča. Nikakor pa ni s tem rečeno, da A. ne bi smel nikdar več prestopiti mej Vaše občine. Zlasti mu ne morete zabraniti, da ne bi prišel po potrebnih opravkih v Vašo vas ali da ne bi smel skozi Vašo občino hoditi, če ima kje drugje kaj opraviti.

Namen iztiranja ste dosegli že s tem, da ste mu onemogočili stalno bivanje v Vaši občini.

265. Ž u p a n s t v o C.

V p r a š a n j e : Kdo je upravičen s pooblastilom voliti? Ali smejo voliti tudi nevolilci? Ali ni zabranjena volitev s pooblastilom neobčanom?

Ali smejo voliti s pooblastilom nedoletni nadučitelji, ki so sami za-se volilci?

O d g o v o r :

S pooblastilom sme voliti vsaka možka oseba pod sledečimi pogoji :

1. mora biti avstrijski državljan;

2. mora biti samopraven, tedaj 24 let star ali pa polnoletnim spoznan;

3. ne sme biti zaradi hudodelstva predkaznovan ali v preiskavi, pa tudi zaradi pregreška tatvine, goljufije ali nezvestobe (§§ 460, 461, 464 kaz. zak.) ne sme biti predkaznovan.

Iz tega sledi, da smejo biti pooblaščenici tudi nevolilci in celo neobčani, medtem ko nadučitelj, čeravno volilec, ne more biti pooblaščen, če je še nedoleten.

266. Ž u p a n s t v o Š t. V.

V p r a š a n j e : Za sprejem v občinsko zvezo se je pri nas zglasil ubog mož, ki mu je njegova dosedanja domača občina plačala stroške pogreba za njegovo letos umrlo ženo. Smatram to kot podporo, vsled katere smo upravičeni odkloniti sprejem v občinsko zvezo. Ali je moje stališče pravilno?

O d g o v o r :

Ni vsaka podpora vzrok za odklonitev prošnje za domovinstvo. Zakon (domovinska novela iz leta 1896)

sploh ne govori o kaki podpori, ampak samo o »ubožni oskrbi«. Pod »ubožno oskrbo« se pa vendar ne more razumeti samo mimooidoča enkratna podpora, ampak samo t r a j n o oskrbo.

Vsled tega boste morali prosilca sprejeti.

267. Ž u p a n s t v o G.

V p r a š a n j e : Ali more še naša občina terjati plačilo ubožnega odstotka od posestva, ki se je že lani na javni dražbi prodalo?

O d g o v o r :

Da! Zakon nikjer ne določa, kedaj pravica občine do ubožnega odstotka zastara, zato lahko terjate plačilo tudi še čez leto dni in še pozneje.

Pri izterjanju ubožnega odstotka se držite navodil, ki smo jih opetovano dali v listu lani in letos. Plačilo lahko zahtevate od prodajalca kakor tudi od kupca.

268. Ž u p a n s t v o M.

V p r a š a n j e : Ali je dolžan občinski urad oskrbovati dostavljanje šolskih opominov, ki jih izdaje krajni šolski svet?

O d g o v o r :

Za to dolžnost občinskega urada ni nikake zakonite določbe, zato Vam tudi ni treba dostavljati. — Kljub temu Vam svetujemo, da po možnosti vstrežete želji krajnega šolskega sveta, če Vam to ne napravi kakih posebnih sitnosti. Mislimo namreč, da bi krajni šolski svet potom okrajnega šolskega sveta in okrajnega glavarstva vendar-le utegnil izposlovati od Vas dostavljanje.

269. Ž u p a n s t v o A.

V p r a š a n j e : Ali temeljijo predpisi o živinskih oglednikih na kakem zakonu ali samo na kakih odredbah političnih oblasti? Ali se ne bi dalo živinsko ogledovanje in živinske potne liste na kak način odpraviti, ker je ta naredba zelo težavna za naše ljudstvo in za občinske urade?

O d g o v o r :

Res je ogledovanje živine in izdajanje živinskih potnih listov veliko breme za kmetovalca in za urade, ki imajo s tem opraviti. Ali to breme je zelo potrebno in koristno, če se predpisi točno izvršujejo.

Odpraviti se tega ne da in tudi se ne morete izogniti temu delu, ker vsi tozadevni predpisi temelje na zakonih in zakonitih naredbah političnih oblasti. Naredbe političnih oblasti so pa ravno tako obvezne kakor zakoni sami, ker je v zakonih dana političnim oblastvom moč, da smejo izdajati take naredbe.

270. Ž u p a n s t v o B.

V p r a š a n j e : Ker smo slišali, da imajo ponekod licence za godbo v gostilnah skozi celo noč cenejše kot pri nas, kjer imamo samo tiskovine, kamor se prilepita dva kolka po 2 K, Vas prosimo pojasnila, kako je pravzaprav s kolekovanjem licenc?

O d g o v o r :

Vaše tiskovine, ki zahtevajo dva kolka po 2 K za take licence, so pravilne, kajti v tem slučaju se gre za dve licenci in sicer a) za godbeno licenco in b) za gostilniško licenco zaradi točenja preko policijske ure. Za vsako teh dveh licenc je plačati po 2 kroni, skupaj torej 4 krono.

Taka licenca je sestavljena licenca.

271. G o s p o d A. S. v B.

V p r a š a n j e : Od očma in materé sem prevzel posestvo ter se v notarskem pismu zavezal jima dajati v hiši dosmrtno stanovanje in hrano kakršno imam jaz, v slučaju bolezní pa še primerno potrežbo. Ker se nismo razumeli, nisem hotel posestva sam obdelovati, ampak sem dal hišo s posestvom vred v zakup in si poiskal službe.

Očmu in materi sem potem vsled vzajemnega dogovora dajal mesto hrane po 50 K na mesec. Teh 50 K sta nekaj mesecev jemala, sedaj pa hočeta naenkrat po 71 K, češ da so tako določili občinski možje. Ali moreta to zahtevati?

O d g o v o r:

Če sta bila zadovoljna namesto hrane sprejemati po 50 K na mesec, ne moreta sedaj staviti višjih zahtev. Tak dogovor je na obe strani obvezen in nihče ne more enostransko od njega odstopiti in kaj drugega zahtevati ali pa zahtevati celo več kakor je bilo dogovorjeno. Če je bilo očmu in materi na tem, koliko smatrajo občinski možje za primerno, naj bi se bila svoj čas nanje obrnila, predno sta sprejela od Vas po 50 K na mesec.

272. G o s p o d A. S. na B.

V p r a š a n j e: Smem li ukreniti, da bi dobivala očem in mati hrano v gostilni, namesto da bi jima plačeval v gotovini? Pripomnim, da je gostilna v hiši, kjer imata očem in mati dosmrtno stanovanje.

O d g o v o r:

Tudi Vi se morate držati dogovora, ki ste ga napravili, ko ste hišo in posesestvo zapustili ter dali v zakup. Če ste se takrat zedinili na nadomestek v denarju (po 50 K na mesec), se boste morali tega držati, kakor očem in mati.

Ako pa oboji od nadomestka v denarju odstopite, potem pa lahko ukrenete, da dobivata izročitelja hrano v gostilni. Ta hrana pa mora biti primerna t. j. v splošnem taka, kakoršno ste Vi imeli, ko ste bili še na posestvu.

273. G o s p o d A. S. na B.

V p r a š a n j e: Ali morem prodati svoje posestvo na ta način, da kupec prevzame očma in mater z istimi dolžnostmi, kakor sem jih jaz imel?

O d g o v o r:

Da!

274. G o s p o d J. B. v L.

V p r a š a n j e: Ali že velja glede vojaške pristojbine novi zakon iz leta 1907 ali še ne? Če že velja, kaj je storiti onim, od katerih se zahteva vojaška pristojbina še po starem zakonu?

O d g o v o r:

Zakon o vojaških pristojbinah je stopil v veljavo dne 1. januarja 1908. Za leto 1908 se vojaška pristojbina ne more predpisovati več po starem, ampak samo po novem zakonu. Prvič bo treba plačati pristojbino po novem zakonu dne 1. okt. t. l.

Vaše vprašanje temelji na nekem nesporazumljenju. Vemo namreč, da se je mnogim predpisala oziroma zahtevala od njih vojaška pristojbina na podlagi starega zakona. To pa je popolnoma v redu, kajti ta pristojbina se ne zahteva za leto 1908, ampak za leto nazaj t. j. za leto 1907. Doslej se je vojaška pristojbina terjala vedno za eno leto nazaj torej za leto 1906 v letu 1907, za leto 1907 v letu 1908, odslej se bo pa predpisovala in zahtevala vedno v tekočem letu. V prvi polovici leta se bo predpisala, 1. oktobra vsakega leta se bo pa izterjala in sicer vedno za tekoče leto.

Ker ste lani plačali pristojbino za leto 1906, jo zahtevajo letos od Vas za leto 1907, torej za leto, ko še ni veljal novi zakon. Glejte na plačilni nolog in videli boste, da se terja pristojbina za minolo leto!

275. G o s p o d L. E. v S.

V p r a š a n j e: Za katere trgovine veljajo po novem obrtnem redu predpisi, da se mora trgovec izkazati, da se je v trgovini izučil?

O d g o v o r:

Po starem obrtnem redu se je vsaka trgovina z izjemo koncesijoniranih lahko začela, ne da bi trgovec iz-

kazal svojo trgovsko vsposobljenost. Po novem zakonu pa ne more nihče začeti trgovine z mešanim, kolonijalnim, specerijskim in materijalnim blagom, kdor se ne izkaže, da je služil v trgovini vsaj pet let. Od teh petih let morata priti na učno dobo vsaj dve, najmanj dve pa tudi na pomočniško dobo (na pr. tri leta učenja in dve pomočništva, ali pa dve leti učenja in tri pomočništva, ali dve in pol učenja in enako pomočništva).

Za druge vrste trgovin, kakor za gori naštete, ni treba takega dokaza vsposobljenosti.

Ker se od teh trgovcev zahteva dokaz vsposobljenosti, imajo tudi to pravico, da nihče razven njih ne sme prodajati sladkorja, kave, raznih dišav, petroleja, bencina, materijalnega in barvnega blaga ter žganih pijač v zaprtih posodah, kar je smel doslej vsakdo.

276. Ž u p a n s t v o C.

V p r a š a n j e: Tukajšnji finančni straži je bil pred par leti prideljen nadpaznik, ki je po komaj enoletnem službovanju stopil v pokoj. Oglasil se je pri nas in prosil za domovnico. Ali mu jo moramo dati? Ali tudi finančni nadpaznik pridobi domovinsko pravico v občini, kjer službuje, kakor državni uradnik?

O d g o v o r:

Po § 10 domovinske novele iz leta 1896 pridobijo v občini službenega bivališča domovinsko pravico ne samo državni uradniki, ampak tudi stalno nastavljeni državni sluge.

Ker je finančne nadpaznike šteti med državne sluge, pridobijo domovinsko pravico tam, kjer službujejo.

Zato boste morali dati nadpazniku, ki se je pri Vas oglasil, domovnico.

Razne vesti.

Državna podpora za vinogradništvo. Vinogradniški odsek državnega zbora na Dunaju je imel dne 31. marca t. l. celodnevno sejo, v kateri se je razpravljalo in sklepalo o mnogih predlogih, katere so stavili razni poslanci v svrhu pospeševanja vinogradništva v Avstriji. Seje so se udeležili tudi poljedelski minister dr. Ebenhoch. Več članov odseka je ostro grajalo, da se je v proračunu za leto 1908 tako malo mislilo na pospeševanje in podporo vinogradništva. Minister dr. Ebenhoch je priznal upravičenost želja vinogradniških krogov in je izjavil, da je zahteval od finančnega ministra, naj se v ta namen upostavi v proračun mnogo višja vsota, toda on ne ve, če bo za letos finančnemu ministru že to mogoče; vsekako pa bo zahteval za bodoče leto izdatnih svot. Po dolgem razpravljanju so se konečno sprejele med drugimi tudi naslednje resolucije: Vis. c. kr. vlada se pozivlja, naj v slučajju, ako ne bi za leto 1908 ustavljeni kredit za brezobrestna posojila za prenovljenje po trtni uši uničenih vinogradov zadostoval, iz preostankov proračuna da svote na razpolago, da se zamore vinogradnikom, ki so po trtni uši prizadeti, pripoznati podpore v zmislu postav z dne 28. marca 1892, drž. zak. št. 61 in 4. aprila 1902, drž. zak. št. 136, in dalje, da vlada podaljša povračilo obrokov brezobrestnih posojil, ki zapadejo dne 1. januarja 1908, v posameznih uvaževanja vrednih slučajih do 1. jan. 1910, to je torej za dve leti. Minister je tem željam obljubil svojo podporo. Odsek je dalje zahteval, da se čimprej nastavi kletarske nadzornike, da se njih število pomnoži in njih plača iz naravnih vzrokov zboljša. Sedaj določeno

število nikakor ne more zadostovati. Neumevno je, kako naj bosta na Štajerskem, Koroškem in Kranjskem dva nadzornika, za vso Dalmatinsko celo en sam nadzornik, in za Nižje-Avstrijsko dva nadzornika kos svoji težavni nalogi. Ako se hoče dobiti vestnih in večših moči za ta kočljivi posel, mora se jih v zadostnem številu nastaviti in zadostno plačati. Nadalje pa je bilo razpravljano o predlogu poslanca dr. Hočevarja in drugov za odpis brezobrestnih posojil, ki jih je dala država vinogradnikom v svrhu prenovljenja po trtni uši uničenih vinogradov v letih od 1894 do 1896 na podlagi postav od 28. marca 1892 in 2. aprila 1902. Kar se tiče predloga za odpis do leta 1896 danih državnih posojil, je izjavil dvorni svetnik Portele, da je ministrstvo proti takemu splošnemu odpisu, in sicer zaradi težav, ker so vsa posojila dana na podlagi obnem od dežel izdanih listin, dalje, ker bi se protivili temu tudi drugi po uimah ali drugih nezgodah prizadeti stanovi, in slednjič ker imajo dotični vinogradniki že v tem veliko korist, da imajo dano jim posojilo brez obresti vračati v desetih ali petnajstih obrokih po odštetem posojilu. Pri glasovanju v odseku je bil predlog dr. Hočevarja in drugov z 11 glasovi proti 3 glasom odklonjen ter je s tem žalibože tudi sploh pokopan. Za naše vinogradnike pa je važna le ona začetkoma navedena resolucija, glasom katere se bo v posameznih slučajih podaljšalo povračilo obrokov od 1. jan. 1908 do 1. jan. 1910, in le-te se naj naši vinogradniki poslužijo.

Pridelek vina na vsem svetu. Neki angleški časopis je prinesel statistiko, da se na vsem svetu pridelava na leto 4000 milijonov galon (galona je 4 in pol litra) vina. Med posamezne dežele se ta pridelek razdeli sledeče: Francija 1453 milijonov galon, Italija 1157, Španija 462, Alžir 189, Portugalska 99, Avstrija 77, Ogrska 68, Rumunija 57, Rusija 57, Bolgarija 46, Čile 46, Nemčija 41, Zedinjene države 35, Turčija in Ciper 33, Argentinijska 28, Grška 26, Švica 19, Srbija 12, Brazilija 7, Tunis 6, Avstralija 5, Korzika 5, Kaplandija 4, Azori, Kanarski otoki in Madejra 3, Luksenburg 2, Peru 2, Urugvaj 1, Bolivija 0:550, Mehika 0:352 milijonov galon. Število narašča od leta do leta, posebno nepričakovano visoke številke izkazujejo Rusija, Zedinjene države in južno-ameriške države.

Kako so avstrijski kmetje zadolženi? V preteklih 25 letih je bilo v Avstriji zasilnim potom prodanih 220.000 kmetij. Skupna vsota dolga, ki je obremenjeval prodana posestva, je iznašala 1460 milijonov kron, pri prodaji pa se je izkupilo samo 854 mil. K tako da so upniki izgubili 606 mil. Leta 1895. je bilo sodnijsko prodanih 14.089 kmetiških posestev, katerih cenilna vrednost je znašala 60.310.680 K, dolgovi pa 75.980.116 K, izkupiček pa 45.001.234 K. Kakor je razvidno iz teh podatkov, prodajajo se kmetiška posestva po javnih dražbah mnogo pod cenilno vrednostjo, ker znajo razne pijavke že tako urediti, da za nje prav hodi. Ker je bilo v 25 letih sodnijsko prodanih 220.000 kmetij, koliko ljudi je bilo prisiljenih zapustiti rodno grudo in si iskati kruha po tovarnah? Ako štejemo povprečno na vsako družino po pet glav, več nego milijon! Če dalje vpoštevamo, da je v Avstriji vsake četrte ure prodano eno posestvo, kaže ta žalostna slika nujno potrebo, da se kaj ukrene za razdolžitev kmetov in sicer kmalu!

Nov zakon proti živalskim kužnim boleznim. V poljedelskem ministerstvu vrše se sedaj posvetovanja o novem zakonu proti živalskim kugam. Posvetovanja o izgotovljenem načrtu udeležujejo se zastopniki

vseh prizadetih ministerstev. Novi zakon je predelan z ozirom na sedanje znanstveno stanje veterinarne medicine in na moderni razvoj prometa z živino in mesom. Po dokončanih posvetovanjih v ministerstvu se bode poslal načrt raznim poklicnim zastopnikom v oddajo mnenj in šele potem se predloži državnemu zboru v nadaljno parlamentarno postopanje, v obče se pa upa, da se vse to izvrši še tekom tega leta.

O našem zemljiškem davku. Reklo bi se nositi vodo v Savo, če bi hoteli dokazovati, kako slab in krivičen je naš avstrijski zemljiški davek. Največja krivica na njem je, ker obdači premoženje ne glede na to, ali isto prinaša kaj dobička ali ne. Upanje je, da se vsaj ta kričeča krivica po prizadevanju kmečkih poslancev raznih strank v doglednem času odpravi. Saj je agrarna zveza v državnem zboru tako močna, da jej pripada več kot polovica vseh poslancev. — Zanimivo je pri tem zvedeti, koliko časa, koliko truda in koliko denarja je stalo, da so začeli ta davek pobirati. Zakon o zemljiškem davku je izšel dne 24. maja 1869 ter bil razglašen v št. 88 drž. zak. Potem so do l. 1880 merili, cenili in poizvedovali na vseh koncih in krajih, da so mogli dobiti splošno podlago za pobiranje zemljiškega davka. Vsa ta pripravljala dela so stala nič manj kot 60 milijonov kron, od katerih je odpadlo samo na cenitev 36 milijonov kron. Še-le leta 1881 so prvič določili zemljiško-davčno glavno svoto z zakonom 7. junija 1881 št. 49. drž. zak. — Skoraj celih 12 let dela in 60 milijonov kron stroškov je torej naš zemljiški davek stal, predno se je le en vinar davka nabral.

Vojaške dopuste o času žetve je poveljništvo c. in kr. III. voja (pod katerim stoje tudi slovenski polki) določilo od 28. junija do 18. julija. Dopusti se bodo podeljevali za dobo treh tednov, in sicer le aktivnim pešcem in lovcem. Pri konjeništvu se tak dopust dovoli le v izvanrednem slučaju. Na dopust se pa ne bodo puščali v take kraje, koder razsaja kaka nalezljiva bolezen. Oziralo se bode pred vsem na sinove kmečkih posestnikov. Prošnje je treba vlagati do konca meseca maja vsakega leta na polke ali bataljone potom kompetentnega okrajnega dopolnilnega poveljništva. Navesti je krdelo, kjer vojak služi, šaržo in naborno letnico. Nadalje, koliko meri posestvo, čisti letni dohodek, splošne imovinske razmere, družinske razmere (število otrok doma in teh starost), število hlapcev in dekel.

Koroški deželni zavod za zavarovanje goveje živine, ki ga je ustanovil deželni odbor leta 1904, ima posebno v celovški okolici več podružnic. Uradne stroške plačuje dežela. Deželni zbor dovoljuje tudi vsakoletne podpore. Za male in srednje posestnike priporočamo prav toplo te zavarovalne podružnice, posebno ker se plačuje na leto premij le 1%. In prav lepo so vsaj dosedaj delovale te podružnice. Celovško ravnateljstvo je šlo oškodovanim na roko. Ali v zadnjem času se množijo slučajji, kateri nas začnejo vznemirjati. Doselej je peljal kmet meso v sili zaklane govede v posebej za to ustanovljeno mesnico. Sedaj pa hoče ravnateljstvo, da naj posestniki sami skrbijo za razpečanje dotičnega mesa. In s to svoto vred dobi potem oškodovani posestnik 70% oziroma 80% ali 90% izplačanih. Kako pa bomo mi na kmetih v vročih poletnih mesecih razpečali meso, da bo dotičnemu direktorju pri zeleni mizi v mestu po volji? Malo več zaupanja in manj „uradovanja“, to hočemo in zahtevamo. Zavod, katerega vzdržuje cela dežela, mora biti kmetu res v korist. Kar je kmetu dano, mora kmet tudi dobiti.

Poziv slovenskemu duhovništvu in drugemu razumništvu. Tekom prihodnjih dni bo podružnica Rafaelove družbe v Ljubljani razpošiljala na preč. duhovščino in drugo slovensko razumništvo pozive za pristop k družbi. Doslej je naša podružnica, koje naloga je reševati slovenske izseljence ne samo veri, ampak tudi narodu, le bolj malo delala. Novi odbor hoče vse sile zastaviti, da družba doseže namen, ki ji je stavljen po pravilih. Da pa bo mogoče to delo uspešno izvršiti, treba je v prvi vrsti znatnega števila članov in pa denarne podpore. Letni prispevek je tako malenkosten, da ga tisti, katerim se bo poslal poziv, prav lahko vtrpe. Velikansko se denarja žrtvuje za razne potrebne in nepotrebne stvari, zato prosi odbor slovenske podružnice Rafaelove družbe, da se položi tudi za duševno in narodnostno rešitev premnogih Slovencev, ki iščejo svojo srečo v tujini, mal dar na oltar naše družbe. Posebno se obračamo s tem na preč. duhovščino in posvetno razumništvo, da pristopijo k društvu kot člani in da pridobijo za društvo med ljudstvom kot člane vse take, ki lahko vtrpe letni prispevek 2 K. — Odbor slovenske podružnice družbe sv. Rafaela v Ljubljani. — Vse denarne pošiljatve naj se izvolijo nasloviti na ime Alojzij Kocmur, odvetniški uradnik v Ljubljani.

Delavsko ministrstvo. Delavsko ministrstvo je zdaj osnovano. Vkljub temu, da najvažnejše delavske socialno-politične agende ostanejo pri trgovinskem ministrstvu in pri ministrstvu za notranje zadeve, bo delokrog novega ministrstva obširen in važen dovolj.

„Wiener Zeitung“ od 23. m. m. objavlja tozadevni vladni načrt. **Ministrstvo za javna dela** bo obsegalo sledeče:

I. Gradbene zadeve. A. Administrativne. Gradbena postavodaja. Gradbeno zdravstvo. Organizacija, izpiti in personalije državnega gradbeništva (dozdaj resort ministrstva za notranje zadeve). Privatni tehniki. Izpiti na tehniških visokih šolah. Skrb za stanovanja. Organizacija in pospeševanje kredita v to svrhu. B. Tehniške. Vrhnje stavbe. Vodne stavbe, izvzemši železniško stavbeništvo ter vodno stavbeništvo v povzdigo kmetijstva, ker spada v resort poljedelskega ministrstva. Cestne zgradbe in mostovi.

II. Rudarstvo v celotnem obsegu, ki spada do zdaj v resort poljedelskega ministra.

III. Pospeševanje obrti. Postavodajavne, tehniške in upravne zadeve glede na elektriške naprave, izvzemši brzojav in telefonov. Pospeševanje vporabe vodnih moči v produktivne svrhe. Privilegije, znamke in vzorci, patenti. Tehniška preiskovališča, preiskovalni zavodi za sirovine in fabrikate, tozadevni izpiti, laboratoriji, cementiranje, merosodstvo, parni kotli, tozadevni izpiti, parne naprave, motorji. Tehniško pospeševanje na obrtnem polju, obrtno-pospeševalni zavodi, predavanja in kurzi za obrtništvo, vzorni obrti, razstave, tehniška poizvedovališča za malo obrt. Organizacija in pospeševanje maloobrnega kredita, ustanova osrednje zadružne blagajne, obrtno delo v kaznilnicah, pospeševanje domače obrti. Obrtno zadružništvo, mojsterski izpiti, zadružni delavski izkaz, organizacija pridobivnih in gospodarskih zadrug za obrtno proizvodnjanje, zadružni inštruktorji.

IV. Obrtno šolstvo. Popotovalni učitelji. Obrtni muzej. Pospeševanje in razpečavanje in nabava pro-

izvodov malega obrta. Pospeševanje tujskega prometa. (Hoteli, avtomobilstvo, varstvo pokrajín, promet.)

Za pravice slovenskega jezika. O tem smo dobili s Koroškega še naslednje poročilo: Občina Sele je vložila pri deželnem odboru v Celovcu proračun za l. 1908 v slovenskem jeziku in prosilo odobrenja, da more pobirati višje doklade. Deželni odbor koroški pa je vrnil dotično vlogo občini Sele nerešeno. Kakor znano, je pred kratkim državno sodišče na Dunaju razsodilo, da je koroški deželni odbor s tem kršil jezikovno ravnopravnost slovenščine na Koroškem. Dne 26. marca 1908 je pa upravno sodišče razsodilo, da je deželni odbor koroški dolžan poslovati v slovenskem jeziku in da je kršil zakon, ker ni rešil vloge občine Sele. Zopet nov uspeh proti nezakonitemu postopanju nemškega deželnega odbora!

Kanal Donava-Sava. Ogrska vlada je dala izvršiti načrte za nameravani kanal Donava-Sava. Kanal bo dolg 56 in pol km. ter bo šel od Vukovarja čez Bogdanovac, Bršadin, Marinac, Vinkovce, Novo selo in Prkovac v Samac na Savi. Kanal bo tri in pol metra globok, na dnu širok 18 metrov, na površju pa 35 m. ter so stroški proračunjeni na 25 milijonov in 400 tisoč kron. Vodo bo dobival kanal iz Save. Ladje bodo vlačili spočetka konji, pozneje pa električne lokomotive. Kanal bo krajšal pot za 420 km ter postane važen za izvoz na Reko, zlasti če se regulira še Kolpa. Prevoznina se vsled kanala zniža za 154 do 300 vin. Če se računi promet na 18 milijonov ton in kanalsko pristojbino na 74 vin. od tone, povrnejo se stroški za vzdrževanje kanala in zagotovi odplačevanje investirane glavnice.

Šolstvo na Ruskem. Na Ruskem pride na 1000 prebivalcev 42 učencev višjih šol in višjih gimnazij, na Srbskem istotako, na Rumunskem 50, na Laškem 84, Grško in Bulgarija po 96, Špansko 107, Belgija 125, Dansko 132, Avstrija 140, Francija 143, Švedska 146, Nemčija 147, Angleška 150, Norvegija 153, Švica 154, Holandija 160. — Na Ruskem pride na 190.000 prebivalcev ena srednja šola, nižje stoji Srbija (131.000) in Bulgarija (150.000), vse druge države stoje bolje, najbolje pa Švica, Belgija in Norvegija, kjer pride ena srednja šola na 26.000 prebivalcev. Rusija ima 8 vseučilišč, vsako vseučilišče za 23 in pol milijona prebivalcev. Avstrija ima 11 vseučilišč, na vsako pride 4 in pol milijona ljudi, Bulgarija ima 8.750.000 prebivalcev in eno vseučilišče, Nemci imajo 22 vseučilišč na 3 in tri četrt milijona prebivalcev enega, a v Švici je že na 475.000 duš 1 vseučilišče. Na Ruskem jih na 1000 rekrutov 620 ne zna brati in pisati, nižje stoji še Rumunija, kjer jih je na 1000 rekrutov 690 analfabetov in na Srbskem 796. Na Laškem ne zna na 1000 rekrutov 307 brati in pisati, na Grškem 300, v Avstriji 222, v Belgiji 83, na Francoskem 40, na Holandskem 31, na Angleškem 10, v Švici 4 in pol, na Danskem 2, v Švediji 0,8, na Nemškem 0,4.

Listnica upravnništva.

Prosimo uljudno vse one naročnike, ki za lansko ali letošnje leto še niso poravnali naročnine, da to čim preje store z uporabo svoječasno razposlanih pošto-hranilničnih položnic ali pa po poštnih nakaznicah.

Upravištvo „Občinske uprave“.